

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Čena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v obljepanju n. pr. (Jan. 31-22) poleg valoga imana na naslovu pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

HABSBURŠKI KOREL ŠE NI OPUSTIL UPOV NA PRESTOL!

Habsburški "Korle" živi v prognanstvu na Madeiri. Samoposebi se razume, da je to prognanstvo tako, da bi se delaveci prav nič ne branili takega prognanstva. Kako komodno živi "Korle" v prognanstvu, dokazuje brzovjavka, ki je bila odposlana s parnika "Adriatic" in ki govori, da nekdanji avstrijski cesar in ogrski kralj živi prav brezkrbno glede njegove bodočnosti.

Njemu se niti ne sanja, da preživi vse svoje dni v prognanstvu. Kajpaše! On sanja in je prepričan, da postane nekega dne zopet ogrski kralj in da iz Budimpešte zopet razpne mrežo intrig in se tako polasti dežel, ki so jih odnekdanj Habsburžani smatrali za svojo fevdno domeno.

Kaj demokracija, je rekel "Korle" približno. Evropa ni zrela zanjo, izjemo tvori le Švica. V Evropi ne more po njegovem mnenju obstati drugega kot oligarhija, nikakor pa ne demokracija.

Da nekdanji avstrijski cesar in ogrski kralj tako modruje in svoja modrovanja obeša na veliki zvon, ima svoje vzroke. S spretnimi intrigami se je posrečilo, da je bilo njegovi ženici Ziti, ki je navihana intrigantka, kajti kar prihaja iz rodu Burbonov, ni za drugo na tem grešnem svetu kot za spletkarenje, odpotovati v Švico. Njegov sin Robert je naenkrat zbolel za navadno človeški boleznijo — vnetju slepiča. In "operirali" so ga tudi! Dozdaj ni bilo zunanjemu svetu znano, da se te vrste bolezni prime tudi ljudi, ki so luč tega sveta zagledali v kraljevi palači. To bolezen so smatrali za navadno plebejsko bolezen, le v Ameriki je bila pred nekaj leti tudi med bogatimi bolj v modi, zdaj pa tudi več ne razsaja med njimi. Čeprav je navadna plebejska bolezen, lahko služi tudi ljudem za ščit, ki so bili dozdaj varni pred njo, ako se jim zasdeha po kraljevem prestolu. V takem slučaju služi lahko za orodje tudi najbolj plebejska bolezen. To sta spoznala tudi "Korle" in njegova družica Zita. Prijela sta se slavnate bilke, od katere pričakujeta, da njima prinese obilo uspehov. Prvi uspeh se je dosegel, da je dobila Zita dovoljenje za odpotovanje v Švico. V tej deželi je "Korle" živel, ko je napravil dva poizkusa, da postane zopet kronani vladar. Zita je zdaj v Švici. Komaj je dospela tje, že skuša doseči drugi uspeh. Brzovjavka iz Curiha pravi, da Zita najbrž ne odputuje tako hitro, ker se nahaja v delikatnem stanju. Če doseže drugi uspeh, tedaj "Korle" upa, da doseže tretjega in tako naprej, dokler ne postane kronani vladar na Ogrskem in ne pograbi zopet dežel, ki so se rešile habsburške more.

Zita je spretna intrigantka in je bolj nevarna kot njen soprog "Korle". V Švico je odpotovala z gotovimi načrti in namenom. Najzadnji je bil njen namen, da obišče svojega sina. O operaciji, ki se je imela izvršiti na njegovem sinu zaradi vnetja slepiča, je poteklo že toliko dni, da je njen sin že zdrav kot riba, ako so ga res takrat operirali, ko so v brzovjavkah govedali vsemu svetu, da je operacija nujna potreba. Zita pa ni odšla le z gotovimi načrti in namenom, ampak tudi z upi, ki so bili od gotove strani prižgani v nji. Prihodnost bo odkrila, kateri interesi so imeli odločilno besedo, da je najvišji zavezniški svet dovolil Ziti odpotovati v Švico, mesto da se pošlje njen sin Robert k nji na otok Madeira, ako ga je res hotela videti za vsako ceno.

Habsburška nevarnost še ni minila, pa tudi hohenzollernska nevarnost še postoji. Teja dejstva se morajo v prvi vrsti zavedati državniki iz držav, ki so nastale iz nekdanje habsburške domene, da ne bodo nekega dne presenečeni, ker so spali in se niso brigali, kakšne spletke se plečejo za kulisami v Rimu, Parizu in Londonu. Previdnost je mati modrosti in je izredno priporočljiva proti Habsburžanom in Hohenzollernom, ki so se le pod pritiskom javnega mnenja odpovedali vladanju po milosti božji in ki komaj čakajo na ugodno priliko, da tako vladanje zopet uvedejo v centralni Evropi. Višja katoliška, protestantska in židovska duhovščina v centralni Evropi je z njimi, kajti skominja jo po polnih loncih mesa za časa vladanja po božji milosti. Kajti višji pastirji vseh ver se razumejo med sabo in z vladarji po božji milosti, kakor nekdanji rimski augurji, kadar so se srečevali na javnih mestih, čeprav niso nagovorili drug drugega.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Claridge, Pa. — Še nekaj o našem konsumnem društvu. — Gotovo je še čitateljem Prosvete v spominu dopis v štev. od 13. decembra, v katerem sem razpravljal o početku in delovanju konsumnega društva v Claridge do zadnjega dne. Kritiziral sem nekatere razvade, ki so bile v praksi, na obratno sem se pa pohvalno izrazil o vsem, kar sem vedel dobrega o njem. Glavni moj namen je bil z dotičnim dopisom vzpodbuditi naše ljudi k stanovski zavesti in jih navdušiti v boju proti pijavkam, katerih se lahko otrasejo, ako se drže načel, katera so potrebna na potu do uspeha.

Kakor strela me je zadela pred par dnevi novica, sporočena mi po prijatelju Andreju. On kot član ima priliko izvedeti vse, kar se ukrene v konsumu in je obenem tudi gobezdav, da potem okrog razglasa — da se je sklenilo pri skupni delničarski seji opustiti konsum ostroga prodajalstva, navedel je tudi par incidentov, kateri s ose baje dogodili tekmo časa pri konsumu. Ako je to res, gotovo ni častno in tudi ne dela posebnega ugleda konsumu. Nadalje mi je tudi pripovedoval o dolgu, katerega ima konsum pri trgovcih na debelo, in tudi par tisočakov, katere dolgujeje odjemalci konsumu. Ta dolg baje presegla vsota, katero se dolguje preje imenovanim. Rekel mi je, da ko so prihajali slabi časi se dajali ljudem celo čez vsoto uloženega vdeleža, kar pa pozneje niso mogli ali ne hoteli poravnati. Res, da je bilo mnogo dobrih komentatorjev, ali ti niso nikakor mogli odtehtati onih, ki so delali dolg. Ker ni bilo mogoče dobiti potrebnega denarja za nakup blaga in poravnavo dolga, ni kazalo drugega kot "zapreti vrata konsumu". Povedal mi je tudi to, da ako gre konsum na hoben in premoženje z vsem, kar se bo iskupilo ni doseglo svote, katero se dolguje, doplačati bodo morali oni, ki imajo posestva. Tako pravi Andrej.

Spomnil sem se na lanako leto, ko smo ustanovili konsum. Ko so oni, ki so se smatrali za prve močake v naselbinah popisovali ljudi, kot kravji mešetarji za konsum. Označen je bil vsakdo, kdor ni stopil takoj na njihovo stran za njih nasprotnika in sovražnika delavstva. Ne rečem nič proti temu, ako bi se bili držali začetna poti, ampak grešili so najprej oni s svojimi "kapoti", katere so nastavili pri konsumu. Potem so jim sledili oni konsumentje, ki so danes tukaj futri tam, in največ-taki, da kadar je bil groš, ali so k trgovcu, kadar suša pa v konsum na puf ali upanje. In to je poleg drugih stvari dovedlo do tega, kar slišimo danes. Mislil o njih možakoy so bile previsoko in njih želja je bila, dovesti v do glednem času ostale trgovce v naselbini pred vrata konsumu pa miloščno. Tako danes vidite, kako se smejejo v pest in tudi nam oni, kateri so bili na naši bankrotni listi.

Ne pisal bi tega, ko bi se tikalo samo nas, ampak kot sem že zadržal omenil, imamo v naši sredi tudi, druge, kateri so nam zaupali v našem konsumnem podjetju, ker z nami smo bili, da smo ljudje, ki "akupaj drže", češ, da ste jih zapeljali. Gotovo, se še da popraviti ali odvrtni polom, pa ko enkrat pride že tako daleč, ga samo čudež zámore odvrtni.

Rad bi vedel, s kakim arcem se boste zdaj bližali trgovcem in kaj bodo počeli oni, ki po navadi kupujejo na "puf", ker pri trgovcu se ne dobi več kot je zasluženo pri kompaniji in to v slabih ali dobrih časih. Bodo sedaj ti poginili gladi? Ne ti so li kot nekaka uničujoča bolezen, katere se po navadi ugnezditi tam, kjer bi imel biti kak napredek, in jim po navadi gre boljše kot drugim, ki vse redno plačujejo. Kar se pa tiče doplačevanja onim konsumentom, bi rekel, da jih nikdo ne more prihliti, da bi plačevali za grehe drugih. Ako kdo kaj hoče imeti, spravi naj se nad "kapote", kateri so imeli vodstvo v rokah in dani so jim bili vsi pogoji za uspeh in napredek konsumu.

Ako je med "pufarji" tudi kaj Slovencev, ne vem, ker ti so bili znani kot dobri plačevalci. Du-

šlej sem imel navado pisati o naši naselbini le dobro in o napredku, sedaj sem moral napraviti izjemo. Tudi se še lahko vse popravi in spravi zopet na tir, ker, ako propade, videli boste, kako se bodo nam smejali drugi, posebno trgovci, češ, vidite te zabite Kranjce, kako so zopet lepo prišli k nam nazaj, ko so enkrat za barantali. Par ducatov takih in potem bo gotovo treba povečati naše prodajalne.

Zato rojaki po drugih naselbinah, kjer imate konsume, pazite na nje in dajte jih v vodstvo večim in delavnim ljudem, katerim ne bo le korist konsumu pri sreč, ampak tudi čast naroda, posebno kjer so pri vas tudi drugorodci. Ako ne šlo bo po vzgledu kot ga vidite pri nas.—John Batich.

Arma, Kans. — Arma je malo mestec s približno 2500 prebivalci, pomešanih z vsemi narodnostmi. Od pobožnega Poljaka do razboritega Italijana je tu dobiti vse.

Vse udobnosti velikega mesta imamo. Ne manjka se nam v prvi vrsti visokih davkov, le o dohodkih ne more biti kaj govora. O delavskih razmerah ne morem poročati, ker kakor znano smo že četrti mesec na stavki.

Dne 12. januarja je naš distriktni predsednik Howat, ki je še vedno v ječi, odpoklical stavko. V obširnem apelu na vse premožarje je rekel, da bi bilo brez pomena nadaljevati stavko, ker sedaj so dokazali, da je industrijalno sodišče brez moči, uničeno in to je edino, za kar smo se bojevali. Dalje je povedal, da ne kliše premožarjev nazaj na delo na polje Lewis ali koga drugega in da premožarji ne prosimo za nikako uslugo, ampak da zahtevamo, kar nam gre. Mi se ne uklonimo Lewisu, ne operatorjem in ne industrijalnemu sodišču.

Rudarji so bili pri volji stopiti nazaj na delo, vsak na svoj prostor kakor pred stavko, toda operatorji so se med stavko tako navzeli unijonizma, da sprejmejo v unijo samo "union men", nas stavkarje pa smatrajo za neumnjake, ker nas je Lewis suspendiral. Stavka se torej nadaljuje. Zdalj lahko vsakdo spozna pobožno željo podjetnikov, ki hočejo izrabiti ugodno priliko in znižati mezde ter poleg tega uvesti posebno zaželjeno "odprto delavnico". S pomočjo našega "junaka" Lewisa bi se jim njihova nakana kmalu posrečila.

Zadnji čas je že, da bi članstvo U. M. W. of A. dalo takim demagogom že davno zasluženo broo in izvollo na tako odgovorna mesta moše, ki bi v resnici delovali za delavake interese. Illinoiskim premožarjem gre velika zasługa za pomoč v našem boju.

Sporočiti imam žalostno vest, da je dne 11. januarja umrl rojak Joe Franko v starosti 46 let. Doma je bil iz Škofje Loke na Gorenjskem. Po daljšem bolehanju so mu zdravniki svetovali, naj se podvrže operaciji, kar je tudi storil, nadejaje se ozdravljenja, ali ravno to je bilo za njega usodno, ker par minut po operaciji je že izdihnil.

Pokojnik je bil član društva Novi dom št. 434, SNPJ, ki mu je položilo na krsto krasen venec in preskrbelo dogojen civilni pogreb, kakor je bila njegova poslednja volja. Tu zapuščena tri nedoraste otroke v starosti od 9 do 14 let. Bodi mu lahko tuja gruda. M. Gorenc.

Božični prazniki na Homer Cityju, Pa. Cleveland, O. — Kakor se vsak človek veseli božičnih praznikov, tako se jih veseli tudi homerški Slovenci. Posebno zadnji Božič so se dobro zabavali in med njimi nekaj gostov iz drugih naselbin.

Prvo besedo med njimi je seveda imel vedno le vaški fant, županov, samo, da je bil pri tem nesrečen. Na sveti večer je šel k ponočnici, pri čemur pa se je nabral revmatizma namesto odpustkov. Ne more se mu pa reči, da ni moder, kajti še tisti dan je odpravil revmatizem, ker vedel je, da je proti njemu najboljšo zdravilo dobra godba, češar se zdravniki ne vedo. Zato tudi priporočam, naj še vsak bolnik na revmatizmu iste postuži.

Zabave je bilo dovolj. Tone Vidrih pa je igral lepe polskočnice. Po končani zabavi je bil zupanov že popolnoma zdrav in vse bi bilo dobro, da se ni kar vpričio vseh gostov nenadoma za ljubil.

Potem so se napravile te "gude rdeče mrhe" še k materi Močilnikarjeva na obisk, kjer je bila prav nepričakovana zabava za mano. Prišli so noter mirno in potuhnjeno, da ni padla nobena neljuba od matere in postali so zadovoljni. Mati Močilnikarjeva so pobožni, vseseno so postali zadovoljniji in pozabili na "ta rdečo in bolševičke".

Nakrat se je začelo na vratih trkanje. Mati so šli odpirat, na pragu se je pa pojavil županov. Hoteli so ga odpraviti, a on se je togotil, zakaj puščajo pri sebi ta rdeča in socialista, njega pa odganjajo. Hotela ga je še vseseno spraviti ven, toda županov se je togotil še bolj in nas razgaljal kot grešne rdečkarje. Tako je je vseseno prepričal, da smo pokvarjeni ljudje, da nas je pričela končno poditi. Pomagalo pa ji to ni, ker če je enega spravila do vrat, že so jih je pojavilo pet novih. Tako ni pomagalo nič. Prišel je še stari in ji istotako pomagal, da bi spravil hudobca iz hiše, pa bilo je zastoj, ker "mrhe rdeče" niso hotele odjenjati ter bile že udomečene. Stara Zena nas je pričela zmerjati in dajati nam jako lepo izbrane primke, kakoršne je mogoče dobiti samo po katoliško. Ime nam je bilo hudobci, satani, rdeče mrhe (najpogostejše), vampeži in še mnogo drugih izbranih pridevkov smo dobili.

Od samega razburjenja je Močilnikarica zbolela. Nič ne de, mama, za vse trpljenje boste dobili plačo v nebesih. Tam se ne boste kesali, da ste imeli toliko trpljenja z rdečimi in bo vaša zasługa toliko večja.

Med tednom smo pronašli zopet nekaj novega. Godba namreč koristi tudi starim, da ozdravijo. Stara se je prav dobro zasukala, sicer je malo sojhalna s težkim svojim tovorom, toda vseseno se je zadovoljno smejala. Vidite torej, da godba pomaga.

Zadnji večer starega leta je združeno društvo SNPJ in SDPJ priredilo veselico v prid društveni blagajni. Slovo od starega leta in pozdrav Novega leta smo obhajali do ranega jutra. Tako smo božične dneve preživeli v samih zabavah in sprejeli novo leto z nado, da bo srečnejše kot je bilo zadnje. Pozdravljam vse Homerčane. — Clevelandčan Ignata Slabe.

Vahodni Ohio. — Ne bom danes opisoval delavskih razmer, ker so še vedno pod ničlo, pač pa hočem vzeti drugo snov, ki se pa ne tiče tukaj in drugje naseljenih Slovencev, ampak je splošna. Kdor čita razne liste, vidi med raznimi novicami tudi dnevno smrtno službo, katere povzroča današnja prohibicija in v angleških dnevnikih le prav na kratko omenjajo tako smrt. Iz vsega se vidi, kako je malo mar kapitalističnemu časopisju za delavce, temveč jim je samo za kupčijo; vsi časopisi prikazuje slike in oglase kotlov. Kdor misli, da so ti kotli res iz pristnega bakra, kakor opisujejo, se pošteno moti. Kotli, ki jih oglašajo raznovratne prodajalne in druge trvdke so iz nekeke zmesi, ki ni baker in ne medenina, je meška zmes, ki dostikrat povzroča zastrupljenje. Navadno človek, ki kuha, gleda, da v najkrajšem času nakuha kolikor največ, ker čas je pri tem deli drag in nevaren. Navadno tudi jako slabo čistijo in ponivajo, samo posebi pa je umevno, da blago iz katerega kuhajo, ima veliko kisline v sebi, ker čimveč je kisline in esence, boljše je in več se dobi. Munšajn, jedh in druga taka kislina razseda baker, še veliko hušje pa blago, ki je mehkeje od bakra. Baker pomešan z jeshom je hud strup, drugo pri tem pa je, da ljudje, ki se pečajo s kuhanjem žganja, gledajo, da dobijo blago poceni, ne glede ako je porabno ali ne; tudi

ako je že sprieno in zastrupljeno, je vse eno, samo da se kaj nakuha. Cenjeni čitatelji ne smejo misliti, da jaz hočem dajati kak recept za kuhanje, ali da hočem dariti po naših rojakih, pač bi rad dal nekaj navodil in poduka, naj se ljudje varujejo, katerim je ljubo zdravje. Imel sem priliko videti, ko je nekdo, ne Slovenec, popil v treh dnevih en kvort takega "žganja", in kaj je bilo tretji dan? Želodec ni več mogel vzdrževati tega strupa v sebi in je vse akupaj pošil nazaj od kotler je prišlo; prvo je bil "munšajn", drugo je bila nekaka rumena vada in nazadnje s krvjo pomešan smrdeča tekočina. Sreča je bila človeka, da je želodec vse skupaj obrnil, ker v drugem slučaju bi bila smrt gotova in neizogibna.

Drugi slučaj: Mož, ne Slovenec, se je prav pošteno napil "munšajna". Prišel je domov, vlegel se na posteljo in zaspal. S časom se je začel premetavati po postelji kot v smrtnem boju in brez zavesti; domači so poskušali ga spraviti k zavesti, pa brez uspeha; poklicali so dva zdravnika, ki pa tudi nista mogla drugega kot želodec izprati. Po dolgem trudu zdravnika se je posrečilo gubuditi, ko se je zavedel, je povedal, da se je napil in tudi kje; zdravnika sta naznanila oblastim, ki so šle in preiskale naznanjene prostore, in veste kaj so našli namočeno za kuhanje? V sodih je bila voda pomešana z apnom, eastom in sladkorjem; navadno se dobi iz take mešanice veliko in močnega "munšajna". Človek pa, ki pije tako brozgo je tudi dobro, ako ostane živ.

Drugič, ima "munšajn" to lastnost v sebi, da marško naprava spiti samo eno malo čašico, pa ko spi je eno, se mu počeli po drugi; tako spi je tudi tretjo, četrto, in tako gre naprej. Zakaj pa je to? Vsak omamljiv strup ima v sebi to lastnost, ko ga enkrat okusiš, ga želiš vedno več. Gotovo ste že čitali, da je dosti ljudi, ki pred prohibicijo niso bili pijanci, pač pa so postali, ko so okusili današnji strup. Ravno tukaj je iska ti vzroka, zakaj delajo to; okuzili so se s strupom, katerega niso več mogli opustiti. Kdor se temu navadi, je treba zelozne volje, da se zopet odvadi, še ni dobro, danes pijan, mogoče še skozi teden dni, jutri pa nič več. Ne, tega naj nikar ne poskušajo nobeden; pij zjutraj eno malo čašico, čež dvi zjutraj zopet eno, in čez kaldih par ur zopet eno, to je za prvi dan zadosti. Drugi dan naj bolnik spi je samo dve čašici, in tretji dan samo eno. Kdor pa bruha in da želodec ne mara obdržati nobene stvari v sebi, je najbolje sveže mleko, ne preveč naenkrat, ampak po malem. Zadnje čase sem imel priliko videti, kako ljudje nosijo po žepih nekaj prašek in kadar se jim poljubi, vzamejo steklenico vode, natrejejo notri eno čajno žličko praška in pijača je gotovo. A kaj posledice bo imela te vrste pijača, bo pokazala bodočnost. Nadalje imajo ljudje tudi vsakovrstna vina, vsebujoča več strupa kakor pa vinskih lastnosti; nič boljše ni pivov.

Jaz nisem ne zdravnik ali kaj sličnega, in tudi nobenemu ne morem ukazovati, kaj naj pije in koliko naj pije, pač kdor ljubi svoje zdravje, ne bo pil takih pijač, kot jim imamo sedaj v Ameriki. Kaj pa bi bila dolžnost uradnikov prohibicije? Najprej bi morali zapleniti posode, ki jih imenujejo kotle, in katerih se vidi po vseh prodajalnah, pa naj si bodo ene ali druge vrste. To bi največ pomagalo, a uradniki ne gledajo toliko na trgovce, pač pa da dobi jo one, ki kuhajo. Iz tega bi človek posnel, da uradnikom ni toliko kaj ljudje kuhajo in pijejo, temveč, da vjamejo ljudi, od katerih dobijo potem denar potom kazni. Poznam ljudi, drugorodce, ki so jim vzeli že po štiri kotle, pa vendar še vedno kuhajo, ker ako imajo mir en mesec, se splašča kuhanje prav dobro. Lep uspeh prohibicije je videti vse povedati: prvič je več pijancev in drugič več smrtnih slučajev, kakor v prejšnjih časih.

Ako bo šlo še par let tako, bo ena najhujših boleznij, ki jih je kdaj poznala zgodovina, pijanjevanje, kakšne bodo pa še druge posledice, se ne more danes povedati. — Delavec.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

CERKVENE SILE NA DELU.

LJUDSTVU HOČEJO ODVZETI NAJBOLJ NEDELJNO VESELIJE OB NEDELJAH.

In zakaj? — Da se napolnijo cerkve!

Washington, D. C. — Cerkevne sile so na delu, da spremene vsa delala v velik kloster. Ljudstvo hočejo odvzeti najbolj nedolžna zabava ob nedeljah. Kongresnik Fitzgerald iz Ohija je na pritisk Federacije pastoraev v Washington, Alijance Gospodovega dneva, Narodnega društva za reforme in Metodističnega odbora za temperenčnost in moralne reforme vložil predlog, ki naj velja za Distrikt Kolumbije in naj bo za zgled vsej državi. Predlog prepoveduje vaskovrstno delo ob nedeljah, izjema sta le potreba in samaritansko delo. Po predlogu bodo zaprta vsa zabavišča, odpravljene bodo športne igre ob nedeljah in ljudje bodo seveda smeli iti v cerkev. V predlogu ni prav nobene izjeme za drugovernike, ki ne praznujejo nedelje. Na pr. židje, adventisti sedmega dneva in baptisti sedmega dneva se ne ogrevajo za nedeljo kot Gospodov dan. Na svobodomislec se predloga prav nič ne ozira.

Če ta predloga postane postava, mora ob nedeljah prenehati vsako nepotrebno delo. Na pr. delavec bo moral ob nedeljah lepo ostati doma, kajti obrat na cestnih železnicah bo počival, ker kompanija ne bo za nedeljo najela nalašč drugih ljudi, da obratujejo cestno železnico. Ako ima delavec avtomobil, bo ostal v svojem domu, kajti voziti avtomobil ob nedeljah je nepotrebno delo. V pondeljek bo moral delavec na delo, ako bo hotel zaslužiti za prehranitev svoje družine. Vrnili so bomo zopet v puritanske čase, ako ta predloga postane postava. Kazen za kršitev te predloge je od \$5 do \$500 denarne globe ali šest mesecev zapora. Cerkevne misli in podporniki nameravajo napraviti ogromno kampanjo za to predlogo.

In zakaj vse to? Dr. Bowby, tajnik Alijance Gospodovega dneva, pove odprto, zakaj so take postavbe potrebne! On pravi: "S postavami je lažje napraviti, da ljudje hodijo v cerkev. Ako vzamemo človeku njegov motorni voz, palico za igranje golfa, nedeljaki list, konje, njegove zabave na parnikih, zabave v hišah, parke in če mu prepovemo igrati igre na prostem ali gledati športne igre, tedaj seveda pojde v cerkev."

Tako sodijo terjajali in fanatiki vsi ver! Delavcu hočejo vzeti še tisti kosček veselja in zabave, ki je vživa ob nedeljah, sodijo v delavskih krogih. In neki delavski voditelj je rekel, če bodo cerkveni podporniki preveč napenjali struno na loku, ta struna prav zasledljivo poče. Mesto da bodo ljudje hodili ob nedeljah v cerkev in se podvrgli farski nadvladi, bodo prišli k pameti in ne bodo sploh nikogar volili v zakonodajne zbornice in v javne službe, ki hodi v cerkev ali jo pa podpira. Ljudstvo trpi do gotove meje farsko netoleranco, kadar je pa preveč, pa brene.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Bela vrana. Družba Johns-Manville, Inc., v New Yorku, ki proizvedira največ azbesta na svetu, je naznanila, da s 1. februarjem povisa mezdo za deset odstotkov svojim delavcem. Družba je v zadnjih oktobru znižala mezdo za 10 odstotkov, a zdaj pravi, da jih bo zopet dvignila na prejšnjo stopnjo, kajti kupcijske razmere so izboljšale.

Delavci na Havaju se organizirajo. Več tisoč delavcev raznih narodnosti na Havaju, je ustanovilo organizacijo, ki se imenuje Združeni delavci havajski. Najbolj organizirane je, "združiti vse delavce delavce na Havajskih otokih brez ozira na plemo, polit, narodnost, vero ali delo." Organizacija priznava Ameriško delavsko federacijo, vendar pa hoče biti avtonomija. Havajski kapitalistični interesi so takoj obsojili novo organizacijo za "predstavljeno ene same velike unije in boljševizma."

Razne vesti.

OBRAVNAVA ZARADI UMORA BR. JOHN MEKINDA PRELOŽENA.

Obtoženec je nepričakovano oblohel na revmatizmu.

Nokomis, Ill. — Lokalni list "Free Press Progress" je prinesel o pelezitvi obravnave zaradi umora br. John Mekinda dalje poročilo. List pravi:

Lyle "Shag" Worsham ni prišel v pondeljek zjutraj k obravnavi na okrožno sodišče. Ta dan je bil določen za obravnavo, ali mesto "Shaga" sta prišla odvetnik Dial iz West Frankforta in odvetnik J. E. Major iz Hillsbora, ki sta predlagala, da se obravnava odloži na kasnejši termin. Predlog sta predložila pismeno in kot vzrok sta navedla, da je Worsham bolan na revmatizmu v členkih in da je v postelji in zaradi tega ne more biti navzoč. Vzrok potrjujeta zapriseženi izjavi dveh zdravnikov iz West Frankforta.

Državni pravdnik Ramey je zavzel stališče, da je to poizkus za poraz justice in da se predlogu odvetnikov ne ugodi. Priporočal je, da se proglasi Worshamovo poročilo zapadlim. Mr. Ramey je naglašal, da se je obravnava že enkrat odložila, ko je bilo državno pravdnštvo pripravljeno za njo in ki je tudi zdaj pripravljeno za obravnavo. Nadaljeval je, če bi Worsham res prišel k obravnavi, bi bil zdaj tukaj in bi bil pripravjen za obravnavo. Državni pravdnik je rekel, da misli, da je Worsham dobil mrzle pete mesto revmatičnih členkov.

Sodišče je odločilo v prilog državnemu pravdniku in je odklonilo predlog za novo obravnavo. "Shag" in njegovi trije poroki so bili trikrat svečano pokovani, da pridejo pred sodišče in ker jih ni bilo, je bilo poročilo \$10.000 proglašeno zapadlim.

"Shagovi" odvetniki bodo zdaj najbrž prišli s predlogom, da se zapadlost poročila razveljavi. Mogoče je, da pridejo obtožence in njegovi trije poroki, od katerih se ni oglasil nihče, ko so bili klicani na sodišče, prihodnji dan na sodišče. Poroki so mrs. Nellie Worsham, J. M. Harris iz West Frankforta in Ben Haley iz Hillsbora.

Tam, kjer je okrajni sedež, sodijo, da je nepričakovan povratek John Turka na dom v precejšnjem stiku z Worshamovim revmatizmom. Ako bi ne bilo Turka, so bile ugodnosti pri obravnavi na strani Worshama. Ali če bo Turk kot priča, ki je videla v Turk izpovedal na sodišču vse podrobnosti, tedaj ni svetlega izgleda za "Shaga" in njegovo prosto.

ALI NAJ AMERIKA ŠE VZDRŽUJE EVROPSKE ARMADE?

Senator McCormick odgovarja francoskemu časopisu.

Washington, D. C. — Senator McCormick je poslal urednikom nekaterih pariških listov pismo, v katerem odgovarja na kritiko v dotičnih časopisih, naperjeno proti njegovi resoluciji, ki je bila kratkim sprejeta v senatu in katera določa, da mora državni departament informirati senat o finančnem stanju držav v Evropi. Šovinistični listi v Parizu so napadli resolucijo, češ da se vmešava v notranje zadeve evropskih držav, ki še niso ameriške kolonije.

McCormick odgovarja, da so predvsem zavezniške države dolžne Ameriki deset milijard dolarjev in Amerika ima vsaj toliko pravice, da sme vprašati, kaj omegnene države delajo s tem denarjem in dali bodo kdaj v stanju plačati obresti in vsote posojil.

Dalje piše McCormick urednikom francoskih listov, da mu je znano, da vlade v Evropi mečejo ogromne vsote denarja za nove armade in mornarice, da vzdržujejo velike armade civilnih in vojaških in zapravljajo milijone meščencev in zapravljajo milijone za druge stvari, ki ne služijo ekonomski industriji. Ako Združene države pritrjujejo vsaj za plačila države pritrjujejo vsaj za plačila obresti od vojnih posojil, bodo morale prizadele evropske vlade znati svoje bižije za armade in mornarice; dokler ameriška vlada ne stori tega, bo rusel milijardizma.

tarizem v Evropi. To torej pomeni, da Amerika posredno vzdržuje evropske armade, ki vedno ugrožajo mir. Amerika pa ne mara vzdrževati več evropskih armad in zato hoče vedeti, kako je s finančnim položajem entente.

PROTEST PROTI AKCMI GOVERNERJA V COLORADU.

Odposlala ga je Ameriška unija za civilno svobodo.

New York, N. Y. — Ameriška unija za civilno svobodo je odposlala protest Shoupu, gubernernu države Colorado, ker je proglasil vojno stanje in poslal milicijske čete v okraj Huerfano, ne da bi za tako početje postali kakšni vzroki, ampak zaradi tega, da se zlomi stavka rudarjev, ki je prišla devetega novembra.

Unija pravi v svojem protestu: Vojno stanje je bilo proglašeno in strelci so bili poslani na zahtevo okrajnega šerifa po konferenci z uradniki Colorado Fuel & Iron kompanije in raznih drugih bizniških interesov. Dokazovanja ni bilo, da je položaj tak, da se proglasi vojno stanje ali da so vojaške čete potrebne. Odredbe, storjene pod proglašanim vojnim stanjem, pokazujejo, da so se države oblasti odločile za zlomitve stavke v interesu delodajalcev. Zdi se, da ni bil glavni namen oblasti, da se vzdržuje red in mir. Zastopnikom rudarjev, ki so nastanjeni znanj okraja, ni dovoljen vstop, shodi stavarjev so prepovedani, dasiravno so drugim dovoljeni, kritiziranje okupacije po vojakih je prepovedano, cenzura za časopise je uvedena, preiskave so se vršile brez sodnijskega dovoljenja in jetniki so izpostavljeni nasramovanju.

Sedanji položaj v državi Colorado je zdaj obudil naše zopet pozornost ne toliko zaradi prejšnjih stavek, ampak, ker je John D. Rockefeller, jr., obljubil, da bodo vsi spori izravnanji z delavci, ko se uvede njegov načrt za izravnanje industrijskih sporov. Obljuba Rockefellerja mlajšega ni držala. Njegov načrt je vprav povzročil sedanji položaj.

TEŽKOJE NOVEGA ŠOLSKEGA ZAKONA.

New York, N. Y. — Vsa kričanja krivica, ki jo trpe delavski sloji, se vidi v novem šolskem zakonu za nadaljevalno šolo. Zakon je dober, ker obvezuje mladino k nadaljnemu šolskemu poduku, ko je dokončala javno ljudsko šolo. Družinski sistem je pa tak, da pidi delavceve otroke v tovarne na delo. Ako pa otroci ne gredo na delo, pa dostikrat vsa družina nima kaj jesti.

Dve ženi sta morali v zapor, ker nista poslali svoji hčeri — stari 16 in 17 let — v nadaljevalno šolo. V obeh slučajih sta hčeri delali, da sta pomagali prehraniti družino. Ako bi bili hodili v nadaljevalno šolo, bi izgubili delo.

Ženi sta bili vsaka obsojena na dva dolarja denarne globe. Nobe na ni imela potrebnega drobiža, da plača denarno globo in odvdeni sta bili v zapor. "Precej izredna slika je bila, ko je neki močan policaj gnal majhnega šibkega človeka uklenjenega skozi newyorške ulice. Bil je Leopold Ungermann, oče 15-letnega dečka, ki ni hodil v nadaljevalno šolo, ampak je očetu rekel, da hodi. Oče je bil kaznovan na deset dolarjev dnearne globe, ki jo je plačal.

Taki dogodki se ponavljajo, o katerih pa javnost prav malo izve.

Ciril Vidmar: Misleci socializma.

(Konec.)

Kdor druge pozna, je pameten, kdor pozna sebe, je moder. Kdor premaga druge, je močan, kdo premaga sebe, je še močnejši. Kdor se izdali v ospredje, ima voljo, kdor se zadovolji s tem, kar ima, je bogat. Kdor svojeje mesta ne izgubi, ga obdrži trajno, kdor pa tudi s smrtjo ne propade, ta živi.

Višje življenje ne išče svojega življenja, torej živi! Nizko življenje se trudi obdržati svoje življenje, torej ne živi.

Nasilnik ne umra navadne smrti! Večjega zločina ni, kot slediti strastem. Večjega zla ni kot ne-

nasitljivost. Ni je večje neareče, kot je gonja za dobičkom.

Devet od deset jih je, ki se smrti boje. Zakaj? Ker so izgubili pot za znanjem. Kdor gre pravo pot, gre kakor skozi pragozd in ni se mu treba bati zveri, koraka med vojskami, in ni mu treba oklepa in orožja. Zakaj? Ker ni več umrljivega na njem.

Kjer so ceste lepo zgrajene, narod pa strauska pota ljubi, kjer so dvori sijajni, polja pa polna plevla in kačje prazne, kjer oblačila so bogata, in vsak nabrušen nož v nedrjih nosi, kjer izbirčnost vlada v jedi in pičaju in se ljudje potaplja v izobilje in v razkošnost, tam je propad v bližini.

Čim več stvari si izmišljamo, tem revnejši je narod. Čim boljše se ljudem godi, tem večji je nerod v državi. Čim več zakonov in ukazov razglasa vladar, tem več je razbojnikov in tatov. Ljudje stradajo, ker njih glavarji preveč prizadevajo vladati.

Zato: Ne koplji bogastva in se ne prizadevaj za njim! Čim več drugim daš, tem več sam imaš.

Tako tudi dovršeni. Živi v delu brez prizadevanja, uči brez besed, ustvarja in ne poseduje, pridobiva in ne obdrži. Ker si ne želi ničesar zase, bo postal popolen. Vse spozna kot Eno in je vzgled svetla. Noče blesteti, raditega bo razsvetljen. Ne slavi in ne časti, raditega dovrši dela. Ne sili se v ospredje, raditega bo povzhan. Kajti, kdor se ne prepira, s tem se tudi nihče ne more krépati. Kar so rekli v starih časih — vsar je le pol, bo postalo polno — ni prazna beseda. Molči in vse bo šlo samo po sebi!

On roma vse dan, ne da bi se ločil od težkega bremena. Četudi vidi vse-krasote sveta, živi vendar v samotji. Kajti zavoljo površnosti zgubimo zvezo z začetkom, zavoljo nemira obvladanj. On dela dobre ljudi za učitelje slabim in šarjavlja iz slabih snov za dobre. Izgiba se naglosti, obilnosti in veličastnosti. Nikdar se ne povzdiguje, valed tega dovrši svoje veliko delo.

On, dovršeni, nima sreča zase. Sreča ljudi naredi za svoje sreče. Pravi: dobremu sem dober in slabemu sem tudi dober; kajti, življenje je dobrota. Zvestemu sem zvest, in nezvestemu sem tudi zvest; kajti življenje je zvestoba. Kar ljudje sovražijo, je zapsuščenost, osamelost in skromnost. In vendar se knezi in kralji po njih imenujejo.

Velika popolnost se mora zdeti nedosegljiva, le potem bo brezkonna v svojem ninku. Naravkost mora biti kakor krivo. Velika nadarjenost, kakor bi bila neumna. Velika zgovornost, kakor bi bila molčeca. Gibanje premaga mrz, tišina premaga nemis. Čistost in tišina sta sveta smernici. Zadovoljstvo skromnosti je trajno zadovoljstvo.

In nadalje: svet lahko spoznamo, ne da bi stopili čez prag. Čim dalje gre kdo, tem manjše bo njegovo spoznanje. On, dovršeni, ne potuje in pride vendar do cilja. Kdor proučuje, pridobiva dnevno, kdor gre za znanjem, izgubiva dnevno. On krši svoje delo in ga manjša vedno bolj, dokler ne pride do ne-dela. Pri tem ne-delu ni nič nesterjenega.

Zmislil ustvarja, življenje hrani, bitje snuje, moč dokonča.

Federalna uprava.

III. DEPARTMENT OF THE INTERIOR (ZA NOTRANJE ZADEVE)

New York (Jugoslavanski oddelek F. L. I. S.). Po opisu delokroga dveh zveznih ministerstev: Department of Labor in Department of State, naj sledi ta kot tretji članek kratak opis o departmentu za notranje zadeve:

Ta department, ki približno odgovarja ministerstvu notranjih stvari v drugih državah, je on oddelek federalne vlade, ki ima najbolj raznovrstni delokrog. Med uradi in pododdelki tega departmenta naj navedemo one za patente, penzije, javna zemljišča, Indijance, prosveto, mape, melioracije, rudnike, narodne parke in inženirsko komisijo za Alasko.

Iz stališča priseljence najvažnejši urad tega departmenta je "General Land Office", urad za merjenje in oddajo javnih zem-

Slovenska Narodna Podpora Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Glavni stan: 2827-29 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESK. Predsednik Vincenc Cuhar, podpredsednik Andrew Vidrich, E. F. D. T. Box 4, Johnson, Pa. ... Nadzorni odbor: Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. ... Zdravitveni odbori: Predsednik Frank Ahl, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. ...

ljišč. Nevštevil Alasko, je v Združenih državah na razpolago še šest dvesto milijonov akrov javnih zemljišč, ki niso še postala privatna lastnina. Večji del te zemlje ni primeren za poljedelstvo, pač pa za pašo. Urad izdaje vsako leto seznam neoddanih javnih zemljišč (vacant public lands) razporejenih po državah in okrajih ob enem z okrožnico "Suggestions to Homesteaders", ki vsebuje potrebne informacije za one, ki hočejo dobiti javno zemljišče in razviti ga v farmo. Za informacije glede javnih zemljišč naj se interesi obrnejo na: Commissioner of the General Land Office, Washington, D. C.

Department za notranje zadeve se tudi peča z zadevami Indijancev; Commissioner of Indian Affairs upravlja vse indijanske zadeve. On ima pod svojo kontrolo in oddaja njihovih zemljišč, rabo in investicijo njihovega denarja, nakup potrebnih za stare in obrnomo, oskrbo njihovih zdravja, gradnjo njihovih bolnišnic, pravilna in kristonomska uporaba njihovih poljedelskih in živinorejskih interesov, razvoj in ohranitev njihovih velikih zalog petroleja in drugih rud; gradnjo in vzdrževanje vodnih jezov, kanalov in drugih sredstev za pobiljanje njihovih zemljišč.

Pokojninski urad (Pension Office) je bil ustanovljen že ob začetku Združenih držav. Že 1. 1775 je takozvani Kontinentalni kongres sklenil pokojnino za vojske in mornarje, in od tedaj je vlada Združenih držav izplačala preko 5 milijonov dolarjev kot odškodnino za službovanje tekoma ameriške revolucije in poznejših vojnih, vstevki špankoomerško vojno. Pokojninske in odškodninske sklade za onesposobljene vojake v zadnji vojni upravlja zakladniški department, druga pa noga državne uprave.

Urad za patente (Patent Office) je bil organiziran pred 80 leti. Zanimivo je, da je pred 50 leti neki uradni patentnega urada podal svojo ostavko, ker se je bal, da ostane kmalu brez službe, češ, da ni več preostalo ničesar, kar bi se moglo še iznajti. Od svoje organizacije do 1. julija 1919, je ta urad podell 1.308.021 patentov. Vsak iznajditelj, ki to premore, naj obišče Patent Office, da tam najde, kaj je bilo že iznajdeno v isti smeri. Ako ne more sam iti tja, naj pošlje na Patent Office 25c za knjičico "Manual of Classification of Subjects of Invention of the United States Patent Office." naj potem v knjičici najde, pod kateri razred (class) in podrazred (subclass) bi spadala njegova iznajdba, in nato naj piše za ceno prepisov vseh patentov v dotičnem podrazredu. Prepisal opisov in inrisov patentov stanejo po 5c. Ako kdo prosi za patent, naj se poslužil dobrega patentnega odvetnika, kajti vrednost patenta

je v mnogem odvisna od spretno sestava opisov iznajdbe in pridelanih prave.

Drug urad tega departmenta je "Bureau of Education" (urad za prosveto), ki nabira podatke in statistike glede prosvete in vzgoje ne le v Združenih državah, ampak tudi v inozemstvu. Nadaljni urad je "U. S. Geological Survey", ki se peča z izdelovanjem zemljevidov all map. Ta urad oddaja proizvode svojeje dela, bodisi mape ali poročila, brezplačno, ali pa jih prodaja za deno papirja in tiska topografskih map (krajevni zemljevidi), ki jih je ta urad že izdal, in predstavlja okoli 1.300.000 kvadratnih milj, to je približno 44-odstotkov celotne površine Združenih držav. Urad se bavi tudi z geološkimi preiskavami in izdaja mape o krajih, kjer se nahajajo važne naslage, na pr. zlata, srebra, bakra, svineca, premoga, petroleja, plina itd., izdeluje študije o legi rude in opozarja na nepačkovane okraje, kjer se brkone nahajajo važna rudišča. Inženirji in geologi tega urada so bili v Alaski sestavljajci zemljevida, geologi in raziskovalci ob enem in še vedno raziskujejo to ogromno pokrajino, ki jo državne železnice sedaj razgrinjajo za nadaljna raziskovanja. Cenik map toliko krajevnih kolikor geoloških (rudniških) se lahko dobi, ako kdo piše na: Director, United States Geological Survey, Washington, D. C.

(Konec prihodnjic.)

VESTI IZ PRIMORJA.

Vojna med fašisti in komunisti. V kljub Bonomijevi okrožnici za vzpostavitev miru se spopadi med fašisti, socialisti in komunisti nadaljujejo. V okolici Monteferrato so fašisti razdeljali Delavsko zbornico. Pri tem sta bila 2 komunisti ubita, 5 fašistov ranjenih. V Dosolu di Viadana je bil v nekem spopadu 1 fašist ubit, eden pa teko ranjen. Aretiran je bil 1 komunist. Tuji v Toskani postajajo spopadi vedno bolj pogosti. V Bolonji je tudi prišlo do večjih izgredov.

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Narodite se in širite svoje glasilo "Prosveta".

Za kuhanje piva doma imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Duhiti je tudi široko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo narodilo po pošti, točno v vse kraje. Gročarijem, sadničarjem in v prodajalnih letovinah damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 5401 Superior Avenue, Cleveland, O.

DVONOŽEC

in druge zgodbe. NARAVOSLOVNE PRAVLJICE. Spisal Karl Ewald. Prevedel Franc Bolka. (Dalje.)

"Pazite, da ne nabere te sementa," je rekel Dvonožec svoji družini. "Naše živali jih ne jedo."

S potnimi žaklji so se vračali domov; in žopet so šli in se vračali in šli, dokler niso nabrali množnega kupa.

"Zdaj hočemo obdelati zemljo," je rekel Dvonožec. "Pridi, dragi konj in posodi mi svoje moči, kot si že poprej storil!"

Iztesal je plug, vpregel vanj konja in ga pognal preko polja, korak za korakom, brazdo za brazdo. V veseljem je gledal zemljo, ki se je obračala pod ostrim kamenim nožem pluga.

"Kaj pa je to?" je kričal mak in bil v sledečem trenutku podoran.

"Vaseno ti nič ne pomaga!" je vikal osat poredno Dvonožcu. "Naše seme pride vseeno na vrh, da te jezi!"

"No, to bomo šele videli!" In potem je zapovedal Dvonožec vsakemu svoje družine adrežati po en osat in ga nesti proč. Ko je izoral toliko, kakor se mu je zdelo potrebno, posejal je naravno semeje v svežo zemljo.

"Zdaj počakajmo deževne dobe," je rekel, in "glejmo, kaj ho."

In prišla je deževna doba in dogodilo se je, kakor je Dvonožec pričakoval.

Majhne zelene klice so pognale na vsi razorani planoti — vse enake, samo trave, kot so jih njegove živali imele rade. Tu in tam je bilo seveda nekaj osatov in makov

vmes, ali po večini je bila vendar dobra trava. "Vidite!" je rekel Dvonožec zadovoljno. "Zdaj samo počakajte, da pride solnce, potem se bo stvar razvijala še hitreje."

Solnce je pošiljalo svoje žarke in celo polje je bila zelena, krasna preproga, ki je rasla in rasla, tako da se je od dne do dne poznalo.

Nekega jutra je prišel jelen na rob gozda in ugledal začuden sliko, ki se mu je mudila. Potem je zaklicel svoji družini, ki je bila v gozdu:

"Pridite semkaj! Tu vidite polje, tako lepo, kakoršnega še niste videli nikoli. Hitite in pridite! Jaz se že začujem pasti."

"Tako, to delaš!" je zaklicel Dvonožec in priteknel s svojo suliho. "Poberi se, tatinsko seme! Kaj misliš, da sem zato v znoju svojega obraza sejal, da mi ti požreš mojo setev? Poberi se! To je moje polje!"

Jelen je zbežal v gozd, kakor naglo je mogel. Vrabec pa je letal okoli in pripovedoval:

"Dvonožec si je prilastil velik kos zemlje, na katerega sicer nihče ne sme stopiti. Jelena je imenoval tatu, ko se je hotel pasti na nji."

Osmo poglavje: Dvonožec vživlja življenje.

Ko je prišel čas, napolnil je Dvonožec poslopje, katero je postavil kot šupo, s pridelkom svojega polja. In kakorhitro je bila končana žetev, prišel je misliti na prihodnje leto.

Preoral je novo polje in še eno in jih obsejal. In sledečega leta je izstrelil del gozda in ga tudi obdelal.

In tako je delal leto za letom, dokler si končno ni uslužil vse zemlje, ki jo je mogel pregledati raz višino pred svojo hišo.

Okoli hiše si je nasadil v vrtu sadnega drevja in rastlin, ki jih je mogel rabiti. Ravno in na dol-

go so se razprostirale ograjene njive, vsaka s posebno vrsto trave ali žita; in Dvonožec je bil neizprosno strog z vsakim, ki je razdiral njegovo delo, ali ukradel kaj njegove imovine.

Zdelo se je, da je resnično gospodar zemlje. Nikdo se mu ni upal vstavljati. Njegova čreda se je množila od dne do dne in divje živali so bežale daleč proč, če so videle samo košček njega ali njegovih.

Ali globoko v gozdu, v tihih nočeh in če so bile sicer varne pred njim, govorile so o starih dneh, ko so bile same gospodar, o sramoti, da jih zatira in o upanju na boljše čase.

"S kamni meče za ubogo ptičo, če pobere zrno na njegovi njiivi," je tožil vrabec.

"Včeraj me je pregnal iz leskova v svojem vrtu," je navrgla veverica.

"Njegova pušica je zadela mojo levo perut, ker sem si vzel janceca," je pripovedoval orel.

"Mene je popolnoma pregnal iz gozda," je vzdihoval volk. "Rekel je, da vsa divjačina spada njemu in če se drznem, dotakniti se je, bo zasledoval mene in moje mladiče — in če bi moralo biti na konec sveta."

"Jutri nam mogoče pade na um, da mu spadajo vsi travniki," je rekel jelen. "Kje naj naš eden najde trave!"

In osat, mak in zvončnice so se stihile k ograji. Vijolica se je skrila na vrtu. Koprive so stale mračne in jezne za vrtnim plotom.

"Mar je nam boljše?" je vpraševal osat. "Pregnane smo bile iz našega doma in moramo sedeti zdaj tu v meji in gledati, kako se bedasta trava razprostira preko vsega polja. Me-vedimo tu po njegovi milosti. Vsakega poljubnega dne nam lahko vzame življenje."

"Nekaj mojih sester je preadil na vrt," je rekla vijolica.

(Dalje prihodnjaj.)

Duhoven in hudič.

Pred oltarjem krasne cerkve, osvetljenega od ogromne množice svetlobi katerih je blestel srebrni in zlati kinč, je stal duhoven v krasni obleki in nem plašču. Bil je korenjaški in dostojen mož rožičastega obraza in lepo gojene brade. Njegov glas je bil zvočen in njegove kretnje so izražale neprestopno vzvišenost. Celo njegova prikazen se je popolnoma vjemala s cerkvi, ki je žarela in bliščala v raslošnih sijaju.

Zbrana občina je izgledala čisto drugače. To so bili večinoma delavci, kmeti, stare ženske in be- rači. Njih obleka je bila slaba in je razdirjala oni posebni duh revščine. Njih upadli obrazi so kazali sledove gladi in njih roke sledove robotanja. Bil je to pogled na bedo in revščini.

Ko je pokadil pred vsemi svetimi podobami, je povzdignil duhoven pobožni in slavnostno svoj glas:

"Ljubljeni bratje v Kristu!" je govoril. "Ljubi naš gospod Bog je vam dal življenje in Vaša dolžnost je, biti z njim zadovoljni! Ampak ste li zadovoljni? Nikar."

Predvsem nimate prave vere v našega ljubljenega gospoda Boga in v svete njegove čudeže. Ne darujte cerkvi tako radodarno od svojega pridelka kakor bi morali.

Drugič: ne poslušate zadosti oblasti, upirate se posvetni moči, carju in njegovim uradni om. Smešite zakone.

V sv. pismu stoji: "Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega," toda vi tega ne delate. Vesté li, kaj je to!

Smrtni greh. Resnično, povem vam, hudič vas hoče speljati od prave poti. Ta vede vaše duše k pohujšanju, medtem ko mislite vi, da vas vzpodbuja vaša svobodna volja, da delate tako. Čaka samo na vašo smrt. Gori od požljivosti, da bi ime vaše duše. Plešal ko pred peklskim plamenom, v katerih bodo trpele vaše duše peklske muke. Zato vas svarim bratje, in vas zaklinjam, zapustite cesto, ki vede k pogubljenju! Še je čas, usmili se, o Bog!"

Groze trepetajoč ga je poslušalo ljudstvo. Verjelo je slavnostnim besedam duhovna. Ljudje so vzdihovali, se križali in goreče poljubljali zemljo. Tudi duhoven se je pokrjžal, obrnil z hrbtom proti ljudstvu in se smejal.

Slučajno je šel mimo cerkve hudič ravno ko je duhoven tako govoril ljudstvu in ko je slišal, da se govori o njem, je postal pri odprtih vratih in poslušal. Videl je, kako ljudje poljubljajo roke, videl je, kako je duhoven, sklonjen k pozlačeni podobi, hitro smuknil v možno denar, ki ga je darovalo ubogo ljudstvo.

To je vzbudilo hudičovo jezo in ko je zapuščal duhoven cerkev, je šel hudič za njim in ga zgrabil trdno za posvečeni talar.

"Haló, tolsti gospodček!" je zaklicel. "zakaj se lažeš temu ubogemu, prevaranemu ljudstvu? Kakšne peklske muke si mu opisoval? Ne veš li, da pretvpi to ljudstvo še v pozemskem življenju peklske muke? Ne veš li, da ste ti in državne avtoritete moji zastopniki na zemlji? Vi ste oni, ki mu date občutiti peklske muke, s katerimi mu grozite po smrti! Ali tega res ne veš? — "Dobre, potem mi sledi." — Hudič je duhovna zgrabil za vrat, dvignil v zrak in ga nese! x tovarni, livarni železa. Tam je videl duhoven, begati delavce mrzlično sem in tje in se truditi v vročini. Kmalu duhoven ni mogel več prenesti soparnega zraka in vročine. S solzami v očeh je prosil hudiča: "Pusti me! Daj mi oditi iz tega pekla!" — "Ljubi prijatelj, moram ti pokazati še več krajev." — Znova je zgrabil hudič duhovna in ga vlekel na neko veleposestvo. Tam je pokazal hudič duhovnega delavce, kako mlatio žito. Prah in vročina, da se ni dalo prenašati. Paznik je prebil neusmiljeno z bičem vsakogar, ki je omahoval, premagan od dela ali gladi. — Nato je povel duhovna k bajtam, kjer so stanovali ti delavci s svojimi rodbinami; bile so zakajene, umazane in smrdljive luknje. Hudič se je skrenjil. Pokazal je bede, ki je bila tukaj doma. Povprašal je: "Nimaš li tega že dosti?" in izgledalo je, kakor da pomiluje hu-

dič sam te ljudi. Pokorni božji sluga je to že komaj prenašal. S sklenjenimi rokami je milo prosil: "Daj mi tti odtod! Da, da, to je peklo na svetu!"

"Vidiš ga dobro, in vendar prerokuje ljudem drugo peklo. Mučič in strašni duševno one, ki so telesno že takorekoč polmrtvi." — "Pojdi naprej! Hočem ti pokazati še eno peklo. Eno — edino, ki pa je najgorše."

Hudič je vedel duhovna v ječo, mu pokazal zaporno celico, smrdelo iz zgnilega zraka, napolnjeno z mnogimi obzdravje in silo oplenjenimi bitji, ležečimi na tlaku, pokritimi od črvov, razjedajočih njih uboga, naga in propala telesa.

"Sleci svojo svilenó obleko," je dejal hudič duhovna. "priveži si na noge težke verige, kakor jih nosijo ti nesrečneži. Vlezi se na mrzli, nesnažni tlak in govori jim o peklu, ki jih pričakuje."

"Nikdar!" je odgovoril duhoven. "Ne morem si izmisliti bolj groznega nego je to. — Prosim te najlepše: Pusti me odtod!"

"Ha, to je peklo! Ali boš sedaj razumel, da živijo ti može in žene, ki jim groziš s pekлом po smrti, že v tem življenju kakor v peklu in to predno sploh izdihnejo svojo dušo?"

Duhoven je povesil glavo. Ni vedel od razburjenja, kam bi pogledal. Hudič se je škodoželjno smejal. "Da, gospodček. Hočeš reči, da hoče biti ljudstvo goljufano. Dobro toraj! — In ga je spustil. Duhoven je zgrabil svoj plašč in odtekel, kakor so ga noge nesle. Hudič je gledal za njim in se smejal.

Te povesti sem se domislil, ko sem poslušal pridigo jetniškega duhovnika in napisal sem jo na ta zid, danes 11. L. grudna 1849.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

KAPITALISTIČNA VLADA DRŽAVE SES PODPIRA BURŽOANJE RUSE.

Zapadne evropske države so se po dolgih letih trdno uverile o reani volji ruskega naroda, ki je enkrat za vselej raztrgal verige despotatskega carizma in so se mu začele približevati. Anglija je kot najbolj praktična država na svetu, povabila sovjetskega komisarja za trgovino, Krašina v London, kjer so se še pred kratkim vršila gospodarska pogajanja med obema državama. Za Angleško so pričapljali Nemci, potem severne evropske države, za tem Čehoslovaška in še druge. Posebno so bile hude agitacije za Rusijo v Nemčiji. Tako je n. pr. priredilo nemško-jugoslovansko društvo 10. t. m. v Frankfurtu svečano akademijo, na kateri je predaval znani publicist dr. Paket o slovanstvu, pa naglašal, da je bila sicer Rusija v brestlitovskem miru razkosana, toda na apel iz Moskve na "proletare sveta", so se pridružili narodi iz Kavkaza, Ukrajine in Sibirije zopet materiji Rusiji. Razepljeni ruski narodi so postali svetovni proletarci, katerih posamezniki se živo zavedajo, da je ruska cerkev poginila, kar znači osvoboditev duhovnega življenja, ki začernja z ljubeznijo do vseh živih in mrtvih bitij, je mešanica proletarizma in kozmopolitizma, je duh univerzalnosti. Govornik se je spodtaknil ob Jugoslavijo, ki se približuje samo zapadu, pohvalil se je, da so tudi Nemci pričeli čutiti, da so proletarski sveta, nakar je govoril jugoslovanski podanik dr. Žitek, ki pa je naglašal, da "proletarizem" in "boljševizem" ni izraz ruske duše, zakaj Slovani so individualisti, temveč importiran poskus, ki bi mogel uspeti tudi na zapadu. Da ni samo dr. Žitek tega mnenja, temveč z njim vred še različni Žižki, je gotova stvar. Le tako si namreč moremo razlagati, da potroki naša vlada za ruske begunce nič več kakor 30 milijonov dinarjev letno, kakor nam je priznal pred meseci gospod finančni minister. Toda prav

gotovo je to število milijonov preprečilo, zakaj v našem proračnu je cela rajda strahovito visokih števk, da slednjé že nihče ne ve, koliko se je potrošilo za naše državljane, koliko pa za tuje. Ali ni škandal, da vzdržujemo na račun našega naroda ruske begunce, ki pošiljajo ob slednji priliki pozdrave generala Wranglu, "matjuški ruski carici" itd., ne glede že na dejstvo, da odjedajo kruh našim ljudem in besnijo proti ruskemu narodu, ki hodi po poti socialne revolucije? Sovraštvo naših državnikov do ruskega naroda je dospelo do take daleč, da je odgovoril delegat kraljevine SHS, jugoslovanski poslanik Spalajković dr. Nausenu, ki je poročal "Zvezi narodov" v Ženevi o lakotni na Ruskem, za katero poginjajo cele vase, doslovno sledeče: "Bolje je, da umre 20 milijonov ljudi od gladi, kakor pa da bi se pomagalo sovjetski vlad!" Koliko tega bomo še tavalj v temi, kdaj bodo ponehali večni koristolovski boji, ki nam žugajo, da bodo stili v najkrajšem času koleša državnega voza, če bo šlo naprej v takih popevčinah, ki nam jih dnevnost servirajo naši modri diplomati!

Klerikalci zahtevajo katoliške šole. V narodni skupščini je zahteval Jugoslovanski klub, da se stavi v proračun za katoliške cerkvene šole 1.740.000 dinarjev.

Denar, ki gre v dim. V Belgradu so zakurili za 52.840.400 Din. starih bankovcev po 5 in po 50 dinarjev.

Razne vesti.

Stare vdove. Na Nemškem žive še sedaj tri starke, ki so vdove že izza leta 1813, ko so izgubile svoje može v "osvobodilni vojni" 1813-1815! Od leta 1894 je neka nemška vojna zveza dajala podporo tem veteranam izza 1813-15 leta, ki pa jih je bilo takrat še 150.

Sto let stara zakonska dvojica. Živela sta skozi dolgo vrsto let skupno in veselju in trpljenju, se dan pa stojita pri razvalinah svojega pogorelega domovanja. To sta zakonska Bell iz Abramsa, Wis. On štete že 104 leta, ona pa 102 leti. "Brigita, nikaj ne žaluj," ji je rekel soprog James, ko se ni mogla utolažiti, da ji je zgorelo lepo posteljno zagrinjalo, katero je izdelala za sinove svojih vnukov.

Drugače pa se stara dva ne zme-nita dosti za svojo nesrečo, kakor se vznemirjajo nekateri ljudje, ko jih zadene nesreča in se jim zdi vsako nadaljno življenje nekaj nemogočega.

Tak se pa že sme včasih napiti. — Sodnik, že kar je pri svojem poklihu, dan na dan zatopen v mrzle črke zakonikov, ima vseno še nekaj človeških čntov v sebi. — J. Worlman je 54 let star delavec iz Huntingtona, W. Va., ki je stal pred strogim sodnikom Newmatom, zatožen, da se je bil opil v svojo obrambo ni navedel drugega razloga kakor da je bilo to prvič v šestih letih in da je oče 15 otrok, Sodnik ga je potrepal po ramih in odsvolil: "Pojdi domov, kdor ima pri nas 15 otrok, se ga že sme tu pa tam naukati."

Odnosaji med Rusijo in Južno Ameriko. V Buenos Aires je došel zastopnik sovjetske republike, da započne pogajanja z argentinsko vlado v svrhu trgovinske pogodbe z Rusijo.

Pol milijona vojnih žrtov na Češkem. Uradna statistika izkazuje, da je v Češkoslovaški 165.000 vojni invalidov, 103.000 vojni vdov in 172.000 vojnihi sirot.

BOLGARSKI KRVNI ČAJ

Milijone ljudi vživja ta čaj za prehlad; jemljejo topliga predno ležejo spat. Ta odšene zaprtnice, vredi šoldec in obisti, ter čisti kri. Uprajajte lekarbarja, ali po pošti velik zavoj za \$1.25, ali 3 za \$3.15 ali 6 za \$5.25. Naslov je: Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa. (Adv.)

F. M. Dostojevskij: **BESI** Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Visoke besede! Vi rešujete uganko življenja!" je vzkliknil kapitan napol v šali, napol pa v resničnem navdušenju, zakaj bil je velik ljubitelj lepih besed. "Izmed vseh vaših besed, Nikolaj Vsevolodovič, sem si zapomnil zlasti eno, ki ste jo izrekli še v Petrogradu: 'Treba je biti res velik človek, da se veš upreti vsemu, celo zdravi pameti.' Vidite!"

"Ali pa bedak; tudi to pomaga."

"No, makar tudi bedak. Vse svoje življenje ste sipali bistroumnost iz rokava. Oni pa? Naj pokušita Liputin in Pjotr Stepanovič povedati nekaj podobnega! Oh, kako kruto je ravnal z mehoj Pjotr Stepanovič!"

"Toda pomislite, kapitan, kako ste se vedil samil!"

"Tega je kriva moja pijanost in neštevilno mojih sovražnikov! Ali zdaj je vse, vse pri kraju, levim se kakor kača. Veste, Nikolaj Vsevolodovič, da pišem svojo oporoko in jo imam pravzaprav že gotovo?"

"Zanimivo! Kaj pa zapuščate in komu?"

Domovini, človeštvu in študentom, Nikolaj Vsevolodovič. Bral sem v listih življenjepisa nekega Američana, ki je zapustil vse svoje ogromno imetje za fabrike in pozitivne vede, svoje okostje študentom na tamojnji anatomiji, kožo pa za na boben, s pogojem, da morajo noč in dan bobnati nanj ameriško narodno himno. Gorje nam! Mi smo pritiklavci v primeri s poletom misli severoameriških držav. Rusija je igra prirode, ne razuma. Tudi če pokušam zapustiti svojo kožo za na boben, recimo Akmolinskemu pehotnemu polku, v katerem sem imel čas začeti vojaško službo, s pogojem, da morajo vsak dan bobnati nanj pred vsem polkom rusko narodno himno, bodo imeli to za liberalizem in prepovedo moje kožo... Zadolžil sem se tedaj samo s študenti. Zapustiti hočem svoj kostnjak akademiji, toda s pogojem, da bodi na moje čelo na vekomaj nalepljen listek z napisom: "skesan svobodomiselec". Tako je, gospod"

Kapitan je govoril vneto in seveda že veroval v krasoto svoje ameriške oporoke: bil je pa tudi ljak, in razen tega je kot nekdanji dvorni noroč Nikolaja Vsevolodoviča silno želel spraviti gosta v dobro voljo. Toda Stavrogin se niti ni nasmehnil, marveč je vprašal nekam sumljivo:

"Potemtakem mislite objaviti svojo oporoko še za živih dni in dobiti zanjo nagrado?"

"In če bi prav, Nikolaj Vsevolodovič, če bi prav" ga je oprezno pogledal Lebjadkin. "Kakšna pa je moja usoda! Še pesmi sem nehal pisati, kakor sem vas nekaj zabaval s svojimi stihii pri pijaci — ali pomnite, Nikolaj Vsevolodovič? Zdaj je konec literature. Samo eno sem zložil, kakor je Grigorij napisal svojo 'Poslednjo povest', če jo poznate, kjer oznanja Rusiji, da se je 'izpela' iz

njegovih prsi. Tako tudi jaz, odpel sem, pa bosta."

"Kakšna pesem je to?"

"V splošju, če bi si ona zlomila nogo."

"Ka-aj!"

Tega je čakal kapitan. Neznano je cenil in spoštoval svoje pesmi, hkrati pa je uživala njegova duša v svoji norčevski dvojnosti, ker so njegove stihii vedno zabavali Nikolaja Vsevolodoviča, tako da se je vešah za trebuch grabil od smeha. Dvema ciljema je služil s tem, pesniškemu in službenemu, ne vitevši, da je imel nočjo še tretjega, posebnega in zelo kočljivega: s tem, da je porinil svoje stihie v ospredje, se je hotel kapitan opravičiti v stihii stvari, ki se mu je zdela najnevarnejša zanj in v kateri se je čutil najbolj krivega.

"V slučaju, če bi si ona zlomila nogo", to je, v slučaju ježe na konju. Fantazija, Nikolaj Vsevolodovič, delirij, toda pesniški. Osupnil sem enkrat na izprehodu, ko sem srečal jahatčico, in zastavil sem si materialno vprašanje: "kaj bi bilo takrat?" — to se pravi, v slučaju. Stvar je jasna: vsi častivei zbogom, vsi ženini k vragu, adijo, pa zdrava ostani, zvest bi ji ostal edini pesnik s svojim krvavečim sreem. Še uš, Nikolaj Vsevolodovič, bi se lahko zaljubila, niti tujci ni pisano, da se ne sme. In vendar je bila tista oseba užaljena, tako zaradi pisma kakor zaradi stihov. Še vi, pravijo, ste se razsrdili, kajne? Zelo hudo mi je bilo; kar verjeti nisem mogel. Kako je mogoče škoditi človeku z golo predstavo? In Liputin mi je celo suntal: dajte, dajte, pisati ima vsak človek pravico, nu, in jaz revež sem odposlal."

"Menda ste se ponudili za ženina?"

"Sovražniki, sovražniki, sami sovražniki!"

"Povejte pesem!" mu je strogo presekal Nikolaj Vsevolodovič.

"Fantazija je, fantazija, saj pravim."

Vzlic temu se je vzravnal, iztegnil roko ter začel:

"Prekrasna zlomi si nogo, ali to stori jo, le bolj žalo: še dvakrat bolj nori za njo, ki prej že ni je ljubil malo."

"Dovolj, dovolj!" Nikolaj Vsevolodovič je mahnil z roko.

"Po Pitru hrepenim," je hlastno preskočil Lebjadkin, kakor da o stihii še govora ni bilo, "in sanjam o prerojenju... O, dobrotnik! Ali smem računati, da mi ne odrečete sredstev za na pot? Ves teden sem čakal kakor samega božjega solnea."

"Ne, veste kaj, sredstev mi samemu skoraj več ne ostaja; in vobče, čemu naj vam dajem denar?"

Nikolaj Vsevolodovič se je zdajci nekam razjezil. Suho in kratko je naštel vse kapitanove zločine: pijaneevanje, laži, potratno denarja, namenjenega za Marjo Timofjevno, to, da jo je vzel iz samostana, predzna pisma z grožnjami, da spravi tajnost na dan, ravnanje proti Darji Pavlovni itd., itd. Kapitan se je zibal semintja, mahal s rokami ter skušal ugovarjati, ali vselej ga je ustavila zapovedujoča gesta Nikolaja Vsevolodoviča.

(Dalje prihodajš.)

BABICA Mrs. Chas. Stevens, 2631 W. 10th Street, Indianapolis, Ind. Daje posebno pozornost za vse porode. Pokličite na Telefon Belmont 4072 za vsak slučaj potrebe. Zmerna cena.